

Een scherper plaatje

Uitkomsten enquête vergoede en niet vergoede werkzaamheden bij opdrachten van professionele zelfstandige fotografen voor culturele instellingen

Haarlem, april 2024

Auteur: Martijn Arnoldus
Social Finance Matters
socialfinancematters.nl

In opdracht van de Ketentafel Fotografie van Platform ACCT
fairpacct.nl/ketentafel-digitale-cultuur

Dit zeiden de fotografen in de enquête:

“Ik heb vaste tarieven voor de geleverde werkzaamheden. Compleet pakket. Kijk wel naar de opdrachtgevers en hanteer regelmatig vriendenprijzen voor deze trouwe opdrachtgevers. Deze foto's verkopen later voor publicaties zodat een lagere 'shootprijs' zichzelf weer recht trekt.”

“Er zijn, in mijn geval, opdrachten waar één bedrag voor de hele tijdsspanne van het evenement afgesproken wordt en waar ik zelf invul hoeveel ik doe. Uit interesse voor het onderwerp doe ik in zo'n geval heel veel voor weinig, maar het voelt als een vakantie. Wel een drukke.”

“Als je van een opdrachtgever structureel werk hebt, accepteer je een lager tarief.”

“Het is goed dat er vanuit een meer onafhankelijke positie wordt gecommuniceerd dat professionele fotografie een duidelijke meerwaarde heeft en dat hier tijd en geld in gaat zitten. En dan met name tijd voor het verwerken nadat de foto's gemaakt zijn.”

“Ik werk deels in loondienst als fotograaf en deels zelfstandig, hierdoor neem ik alleen opdrachten aan die ik leuk vind en maak ik soms keuzes in tarief, die ik bij 100% zelfstandig anders had moeten maken.”

“Het is een trend dat fotografen ondergewaardeerd worden; iedereen kan tegenwoordig 'fotograferen', want iedereen heeft een mobieltje...”

“Door 'valse concurrentie' van hobbyfotografen krijg ik vaak te horen dat ik niet ingehuurd wordt, omdat een hobbyfotograaf het gratis doet. Hier kan je niet mee concurreren.”

“Ik werk voor kleine kunstgezelschappen met een kleine beurs. Dat geeft me niet veel geld, maar wel veel plezier. Ben ervan overtuigd dat ze niet veel meer kunnen betalen.”

“Ik fotografeer voor professionele companies die alles zelf financieren. Zij hebben het geld niet de fotograaf goed te vergoeden. Theaters en impresariaten gebruiken de beelden voor niets en verdienen er geld mee. Het zou goed zijn wanneer zij verplicht worden een X bedrag af te dragen aan de maker van het beeld.”

“Volgens mij komt er nog behoefte aan fotografen die technische en onderzoeksfotografie voor musea kunnen gaan doen. De oude garde fotografen gaat langzamerhand met pensioen.”

Inhoud

Belangrijkste uitkomsten	5
1. Achtergrond	6
Het profiel van de fotografen	6
2. Typen opdrachten	8
Omzet uit opdrachten voor culturele instellingen	9
Opdrachten per type instelling	10
Typen opdrachten	11
3. Tijdsbesteding bij opdrachten	12
Gemiddelde tijdsbesteding	12
4. Prijsafspraken en vergoedingen	14
Licentievergoedingen	14
Waarop tarieven worden gebaseerd	15
Afwijkende tarieven voor culturele instellingen	15
Gerekende tarieven	16
Tevredenheid met tarieven	19
Gewenste tarieven	20
5. Vergoede en niet-vergoede werkzaamheden	22
Verrekening voorbereidingswerkzaamheden	22
Verrekening nabewerking	23
Verrekening andere werkzaamheden achteraf	23
Verrekening diverse veel voorkomende kosten	24
Andere niet-verrekenende kosten	25
Redenen om niet te verrekenen	25
6. Opdrachtvoorwaarden en fair practice	27
Schriftelijke offerte	27
Gebruik van foto's	27
Btw	27
Algemene voorwaarden	27
Bijlage: de vragenlijst	30

Belangrijkste uitkomsten

Begin 2024 verzamelde de ketentafel Fotografie van Platform ACCT bij zelfstandige professionele fotografen informatie over hun opdrachtwerk voor culturele instellingen. Het doel was om een scherper plaatje te krijgen van aanknopingspunten voor een betere beloningspositie van deze creatieve professionals. Dit zijn de belangrijkste bevindingen.

- **Veel opdrachten voor culturele instellingen, maar lagere tarieven.** Van de fotografen voerde **50%** in de afgelopen twee jaar minstens **10** opdrachten uit voor culturele instellingen. Maar verhoudingsgewijs realiseerden zij meer omzet uit opdrachten binnen andere sectoren. **60%** rekent voor culturele instellingen een lager tarief dan voor andere opdrachtgevers.
- **Uurtarieven waar veel in zit en veel nog niet.** Aan een opdracht besteedt een fotograaf gemiddeld **19 uur**, waarvan **7 uur** aan de fotoshoot. Het gemiddelde uurtarief dat bij culturele instellingen wordt gefactureerd ligt op **€80** excl. btw. Daarin verwerkt een meerderheid van de fotografen ook diverse - maar lang niet alle - voorbereidingswerkzaamheden en activiteiten achteraf. Vooral nabewerking wordt wel verrekend; andere activiteiten veel minder.
- **Gewenste tarief.** Had de fotograaf alle werkzaamheden meegeteld dan zou het gemiddelde uurtarief op **€119** excl. btw komen. **61%** van de fotografen schat in dat dat niet bespreekbaar was geweest met de opdrachtgever. Nagenoeg de helft rekent daarom bepaalde activiteiten en kosten niet door aan de opdrachtgever.
- **Met carrière meegroeiende tarieven.** Oudere en meer ervaren fotografen kunnen vaak hogere tarieven rekenen dan jonge en startende fotografen. Maar de spreiding in tarieven neemt met de leeftijd en ervaring ook toe.
- **Referenties voor tarieven.** Het financiële aanbod van de opdrachtgever en de tarieven die collega-fotografen rekenen, vormen de belangrijkste bronnen waaraan fotografen zich spiegelen bij het vaststellen van hun eigen tarief.
- **Formalisatie en licentievergoedingen.** De meeste fotografen formaliseren een opdracht door een offerte op te stellen en algemene voorwaarden mee te sturen. Ook over het gebruik van de foto's wordt vooraf duidelijk gecommuniceerd. Toch wordt weinig met licentievergoedingen gewerkt. Slechts **10%** vraagt vaak zo'n vergoeding, terwijl **67%** van de fotografen er nooit gebruik van maakt.
- **Fair Practice.** Hoewel de fotografen eerlijke beloning een belangrijk thema vinden, is een aanzienlijk deel (**31%**) niet op de hoogte van het bestaan van de Fair Practice Code in de culturele sector.

1. Achtergrond

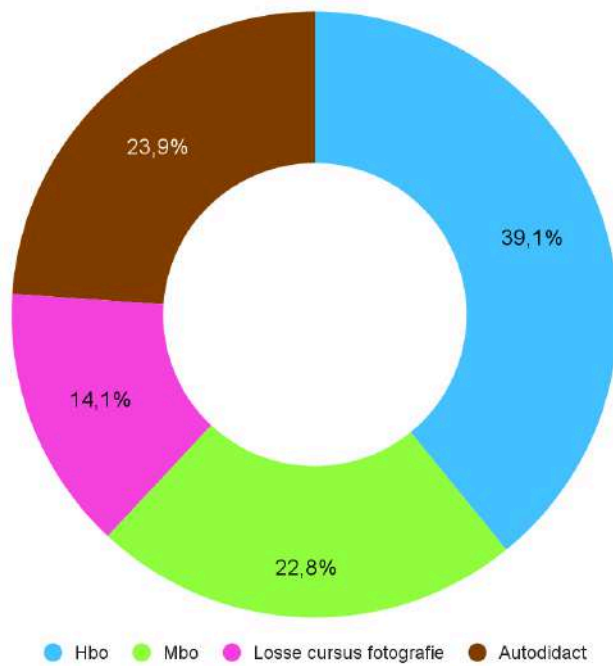
Verbetering van de positie van werkenden in de creatieve en culturele sectoren is een terugkerend aandachtspunt, zowel in Nederland als internationaal. Dat geldt ook voor de positie van professionele zelfstandige fotografen die in opdracht van culturele instellingen werken. Als zelfstandig fotograaf krijg je niet alleen te maken met de vraag wat een eerlijke beloning is voor je werk, maar ook in hoeverre je de werkzaamheden die je voor een opdracht moet uitvoeren vergoed krijgt. Om over dat laatste punt meer kennis te verzamelen, zette de ketentafel Fotografie van Platform ACCT begin 2024 een online vragenlijst uit onder zelfstandige professionele fotografen. In die vragenlijst stonden tijdsbesteding, vergoede en niet vergoede activiteiten van fotografen centraal, bij recent uitgevoerde opdrachten voor culturele instellingen.

De belangrijkste uitkomsten van de vragenlijst worden in dit rapport samengevat. Een technische opmerking vooraf: De vragenlijst werd in totaal 281 keer ingevuld. Na correctie voor dubbelingen bleven er 279 reacties over. Van de deelnemende fotografen gaf 81% aan in de afgelopen twee jaar minimaal een opdracht voor een culturele instelling te hebben uitgevoerd. De resterende 19% werkte niet voor een culturele instelling, en vulde de vragenlijst daarom niet verder in. In de 226 ingevulde vragenlijsten zijn niet altijd alle vragen volledig beantwoord. Daarom wordt bij de grafieken steeds het aantal reacties vermeld.

Het profiel van de fotografen

De vragenlijst was alleen bestemd voor zelfstandige professionele fotografen. Desalniettemin zitten onder de respondenten mogelijk ook enkele hobbyfotografen, maar op basis van de antwoorden is dat niet met zekerheid te zeggen. In zoverre aangegeven, heeft 40% van de respondenten een voor fotografie relevante hbo-studie afgerond, 23% behaalde een relevante opleiding op mbo-niveau, 14% hield het bij een losse cursus, en 24% is volledig als autodidact actief (figuur 1.1). De vragenlijst werd vooral door wat meer ervaren en wat oudere fotografen ingevuld. 65,9% heeft meer dan 10 jaar ervaring met betaald werk als fotograaf, en 27,5% tussen de vijf en tien jaar. 84% is minstens 35 jaar oud. De oudste respondent is 80 jaar. De jongste en enige minderjarige fotograaf is 14. De vragenlijst werd door iets meer mannen (53%) dan vrouwen (44%) ingevuld. De overige 3% gaf geen of een ander geslacht aan.

Figuur 1.1: Hoogst genoten opleiding op het gebied van fotografie
(ingevulde vragenlijsten: 92)

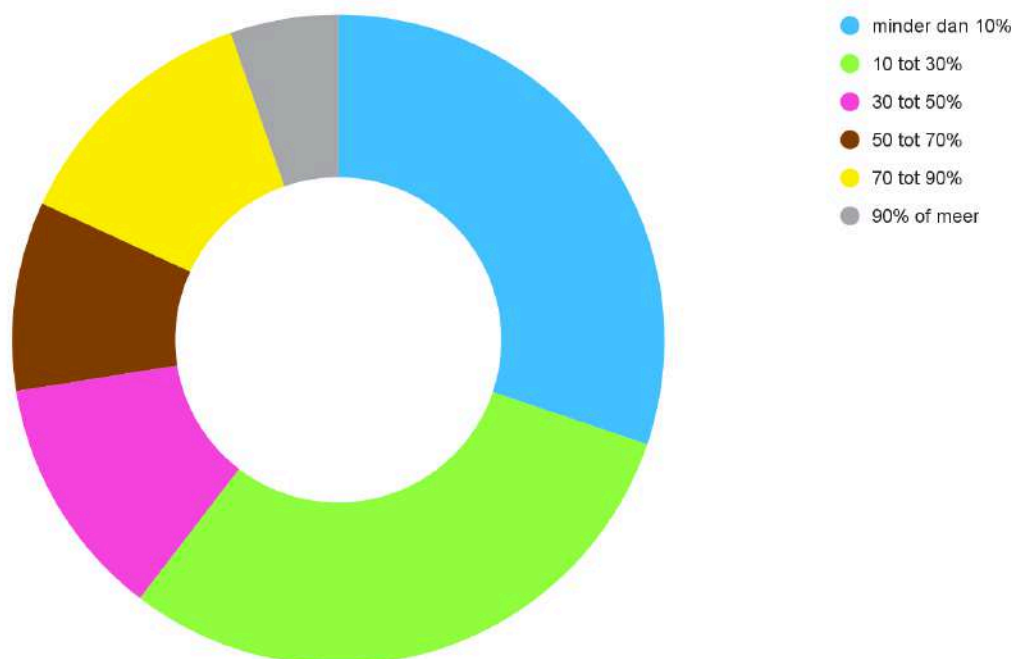

2. Typen opdrachten

In de vragenlijst werd aan de fotografen gevraagd voor welke typen culturele instellingen zij in de afgelopen twee jaar een of meer opdrachten hebben uitgevoerd. Veel van de respondenten blijken zeer regelmatig door culturele instellingen te worden ingehuurd. 141 fotografen gaven aan hoeveel opdrachten zij in de voorbije twee jaar voor culturele instellingen hebben uitgevoerd. Daarvan deed 4% in totaal meer dan 100 opdrachten (waarbij een zelfs 300 opdrachten haalde), 11% 50 tot 100 opdrachten en 35% 10 tot 50 opdrachten. Het aantal opdrachten geeft een indicatie van de frequentie waarmee fotografen in opdracht van culturele instellingen aan het werk zijn, maar zegt weinig over de omvang (waaronder het aantal foto's) en de duur van die opdrachten.

De aan deze opdrachten bestede tijd ten opzichte van de in totaal aan fotografie-opdrachten bestede tijd geeft daarover wat meer uitsluitsel. Voor meer dan 60% van de fotografen namen opdrachten voor culturele instellingen minder dan 30% van de in totaal als fotograaf gewerkte tijd in beslag (figuur 2.1). Voor 28% vulden die opdrachten minimaal de helft van hun totale aan opdrachten bestede tijd.

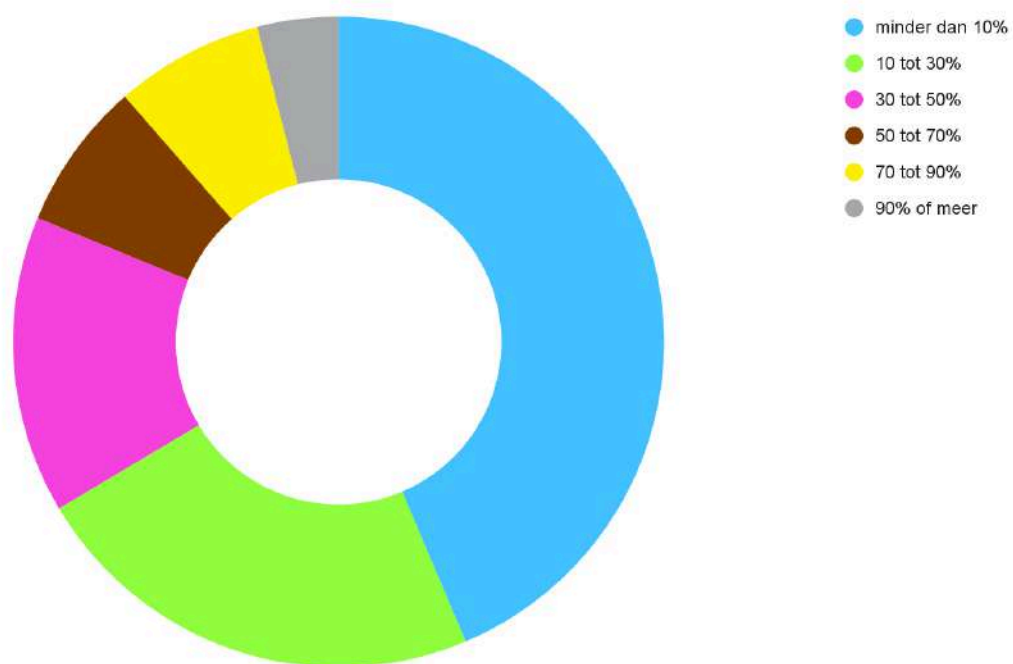
Figuur 2.1: Aan opdrachten voor culturele instellingen bestede tijd als percentage van het totaal als fotograaf gewerkte tijd (ingevulde vragenlijsten: 149)

Omzet uit opdrachten voor culturele instellingen

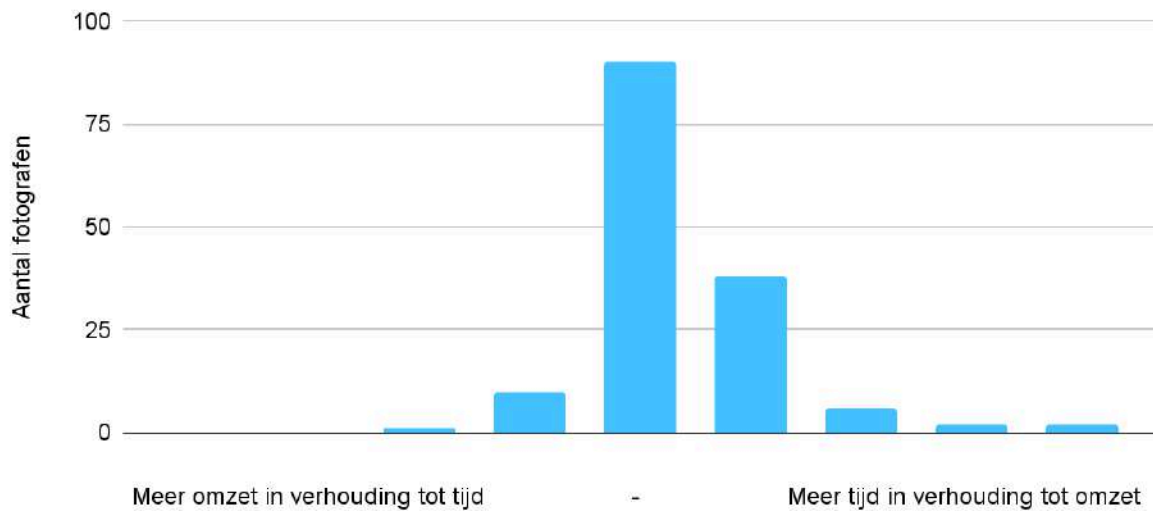
De gewerkte uren zijn niet noodzakelijkerwijs allemaal betaalde uren (waarover later meer). Voor 66% van de fotografen kwam minder dan 30% van hun totale omzet uit opdrachten voor culturele instellingen (figuur 2.2). 15% haalde 30 tot 50% van de omzet uit zulke opdrachten. De resterende 19% realiseerde meer dan de helft van de omzet in de culturele sector.

Figuur 2.2: Omzet uit opdrachten voor culturele instellingen als percentage van de totale omzet (ingevulde vragenlijsten: 149)

Op de vraag of een fotograaf die bijvoorbeeld de helft van de tijd aan opdrachten voor culturele instellingen besteedde, ook de helft van de omzet uit die opdrachten haalde, is alleen een gedeeltelijk antwoord te geven. Omdat gevraagd werd naar klassen, is niet te achterhalen wat de samenhang precies is. Maar de verdeling in figuur 2.3 laat wel zien dat meer dan de helft van de fotografen bij bestede tijd en omzet voor dezelfde klasse koos (het midden van de figuur). Dat betekent dat het percentage totaal bestede tijd en totaal behaalde omzet elkaar niet veel ontlopen, hoewel het nog steeds mogelijk is dat in 30% van de bestede tijd 49% van de omzet werd behaald of omgekeerd. Hoe verder van het midden, hoe groter de afwijking in gekozen klassen. Daarbij valt op dat er verhoudingsgewijs fors meer fotografen zijn die een groter deel van hun totale tijd aan de cultuursector besteedden dan het deel van hun totale omzet dat ze in die sector behaalden.

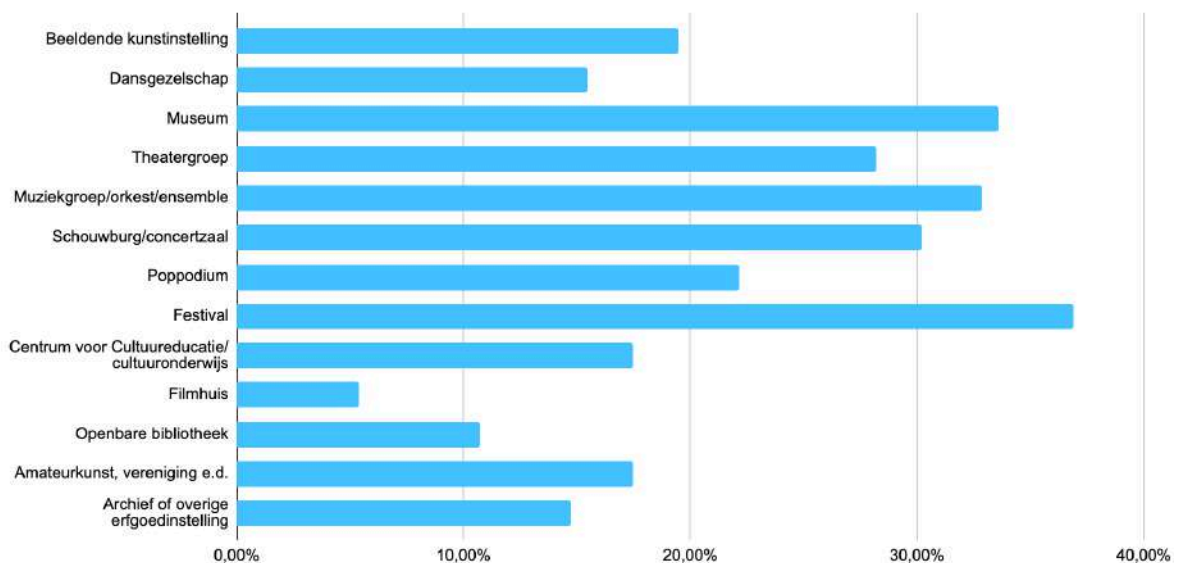
Figuur 2.3: Verhouding tussen bestede tijd aan, en gerealiseerde omzet uit opdrachten voor culturele instellingen (ingevulde vragenlijsten: 149)

Opdrachten per type instelling

Opdrachten voor filmhuizen en voor openbare bibliotheken kwamen het minste voor (figuur 2.4). 5% van de fotografen deed een opdracht voor een filmhuis en krap 11% voor een openbare bibliotheek. Voor festivals (37%), musea (34%) en muziekgroepen, orkesten of ensembles (33%) werd juist relatief vaak een opdracht uitgevoerd. Niet als antwoordoptie opgenomen, maar onder ‘anders’ door een enkele respondent genoemd, zijn opdrachten voor individuele kunstenaars, restaurateurs en kunstverzamelaars.

Figuur 2.4: Opdrachten naar typen culturele instellingen (ingevulde vragenlijsten: 149, meerdere antwoorden mogelijk)

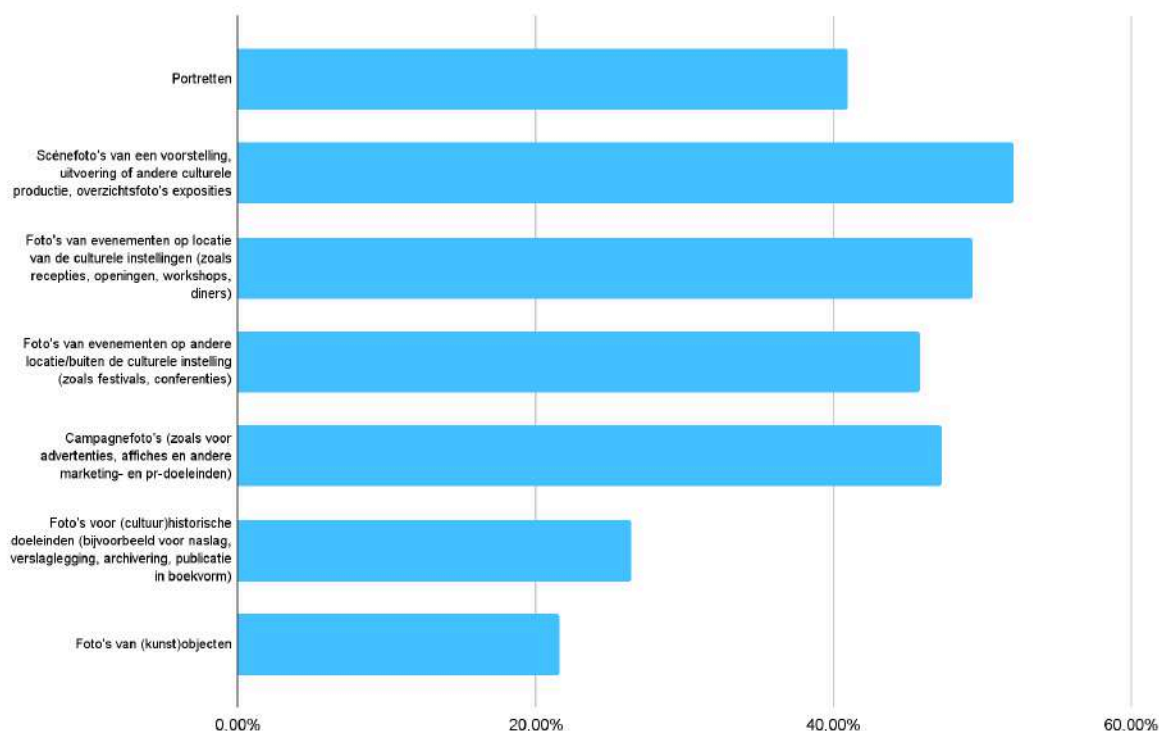

Typen opdrachten

Qua typen opdrachten die zijn uitgevoerd voor culturele instellingen, geeft 52% van de fotografen aan in de afgelopen twee jaar scènefoto's van een voorstelling, uitvoering of andere culturele productie, of overzichtsfoto's van exposities te hebben gemaakt (figuur 2.5). Bijna de helft (49%) maakte foto's van evenementen op locatie van de culturele instellingen (zoals recepties, openingen, workshops, diners). Het fotograferen van (kunst)objecten als opdracht kwam onder de fotografen het minste voor (21%).

Figuur 2.5: Typen uitgevoerde opdrachten

(ingevulde vragenlijsten: 144, meerdere antwoorden mogelijk)

3. Tijdsbesteding bij opdrachten

Een belangrijk doel van de enquête was om meer zicht te krijgen op de tijdsbesteding van fotografen bij opdrachten voor culturele instellingen. Er werd daarom gevraagd om een inschatting te geven van de gemiddeld per opdracht bestede tijd aan verschillende typen werkzaamheden.

Gemiddelde tijdsbesteding

Gemiddeld besteedde een fotograaf ruim 19 uur per opdracht (tabel 3.1). Dat is inclusief alle bijkomende werkzaamheden, dus de fotoshoot plus alle voorbereiding, al het nawerk en zaken als reistijd en aanwezigheid. Iets meer dan 7 uur van die tijd werd gemiddeld besteed aan de fotoshoot zelf. Dat is 37% van de totaal aan de opdracht bestede tijd. Nabewerking (9 uur) nam meer tijd in beslag, en voorbereiding kostte met 3 uur per opdracht naar verhouding de minste tijd. De voorbereidingstijd is inclusief eventuele reistijd naar en van de locatie van de fotoshoot, waaraan de fotografen gemiddeld ruim anderhalf uur per opdracht kwijt zijn.

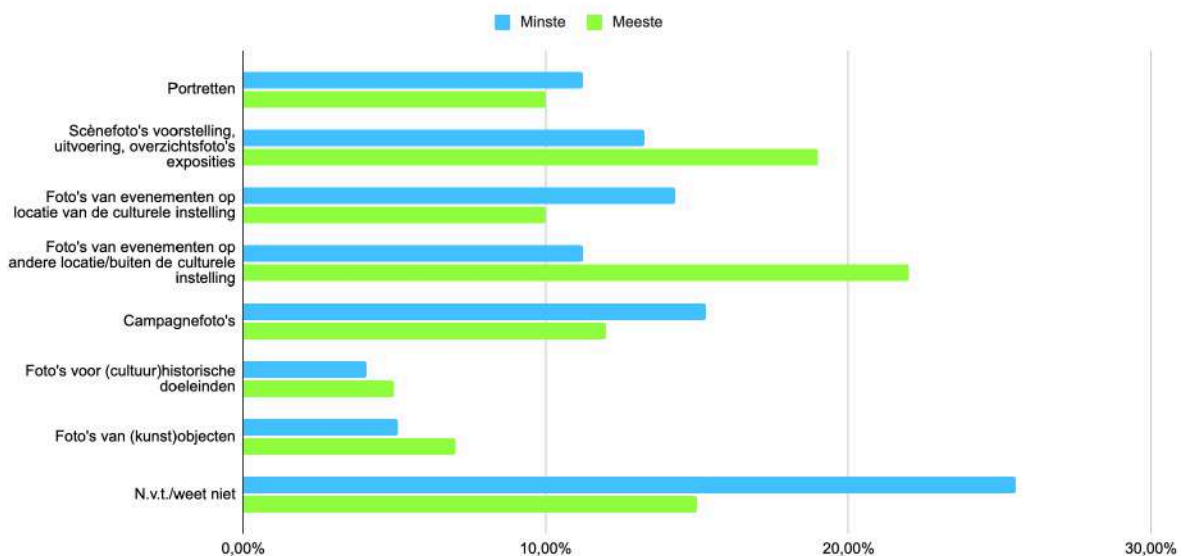
Tabel 3.1: Gemiddelde tijdsbesteding van een fotograaf per opdracht voor een culturele instelling (ingevulde vragenlijsten: 100)

Gemiddelde tijd per opdracht	Uren
Totaal	19,23
Fotoshoot	7,13
Vorbereidingswerkzaamheden	3,05
- waarvan opbouw/afbouw	0,93
- waarvan reistijd naar en van de locatie van de fotoshoot	1,70
Nawerk totaal	9,05
- waarvan nabewerking	7,27
- waarvan andere werkzaamheden achteraf	1,78
Fotoshoot als % van totale bestede tijd	37,1%
Vorbereidingswerkzaamheden als % van totale bestede tijd	15,9%
Nawerk als % van totale bestede tijd	47,0%

Dat nawerk - en in het bijzonder nabewerking - naar verhouding veel tijd vergt, blijkt ook uit het feit dat bij 61% van de fotografen meer tijd in het nawerk gaat zitten dan in de fotoshoot. Voor een enkeling kost nawerk wel 8,5 keer meer tijd dan de fotoshoot. Door 93% van de fotografen worden aan nawerk meer uren besteed dan aan alle voorbereidingen. Bij 8% van de fotografen kost voorbereiding gemiddeld meer tijd dan de fotoshoot.

Het is voor de fotografen lastiger in te schatten welk type opdracht gemiddeld de minste of meeste tijd kost (figuur 3.1). Als er wel een keuze is gemaakt, levert dat geen eenduidig beeld op. Zo geeft 11% van de fotografen aan dat portretopdrachten voor hen gemiddeld de minste tijd kosten, terwijl voor 10% dat type opdracht juist de meeste tijd in beslag neemt. Ook bij de andere typen opdrachten is zo'n beeld zichtbaar. Alleen bij scènefoto's en bij foto's van evenementen op een andere locatie dan die van de culturele instelling zijn er duidelijk meer fotografen die aangeven dat zulke opdrachten de meeste tijd kosten dan de minste.

Figuur 3.1: Type opdracht dat volgens de fotografen gemiddeld de minste of de meeste tijd in beslag in neemt (ingevulde vragenlijsten: 100)

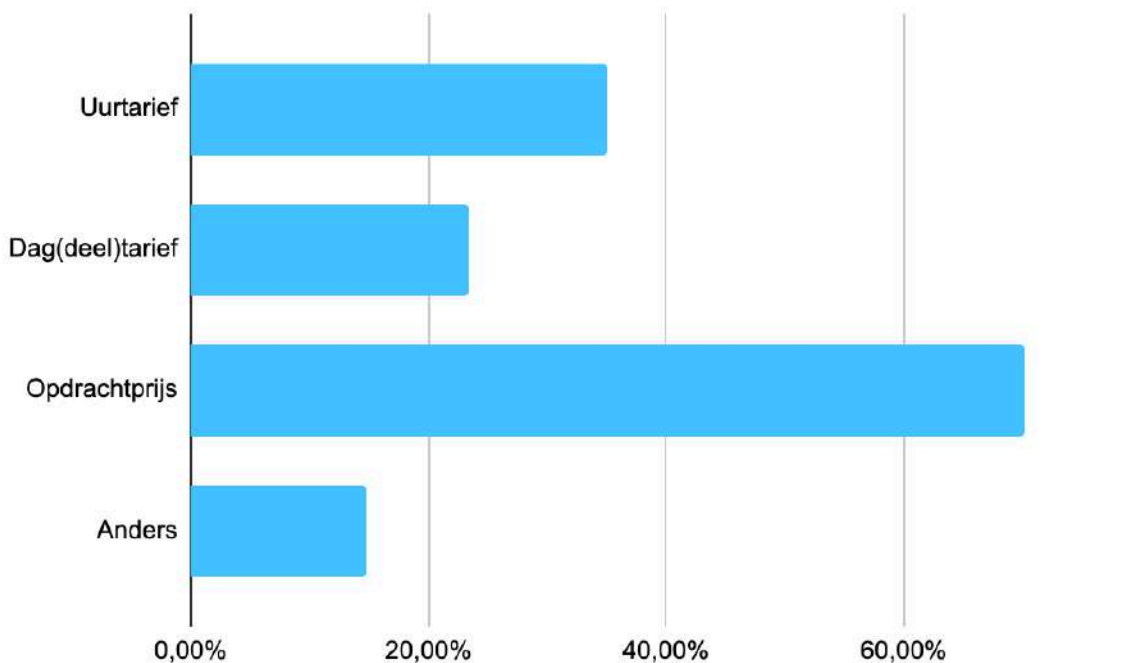
4. Prijsafspraken en vergoedingen

Fotografen komen met culturele instellingen voornamelijk een vergoeding voor de totale opdracht overeen (figuur 4.1). Ruim 70% van de respondenten gaf aan doorgaans met een opdrachtprijs te werken. Ongeveer een derde werkt vooral met een uurtarief, en bijna een kwart met een dagprijs of een tarief per dagdeel. De resterende 15% maakt andere prijsafspraken, wat over het algemeen neerkomt op een minimale vergoeding (onkosten-, reiskosten- of vrijwilligersvergoeding), een vergoeding in natura (expomogelijkheid, free publicity) of zelfs helemaal geen vergoeding.

Licentievergoedingen

Een op de vijf fotografen brengt weleens een licentievergoeding in rekening voor het gebruik van de auteursrechtelijk beschermde foto's. 10% geeft aan dat vaak te doen, maar het merendeel (67%) vraagt nooit een licentievergoeding.

Figuur 4.1: Typen prijsafspraken die fotografen maken met culturele instellingen
(ingevulde vragenlijsten: 94, meerdere antwoorden mogelijk)

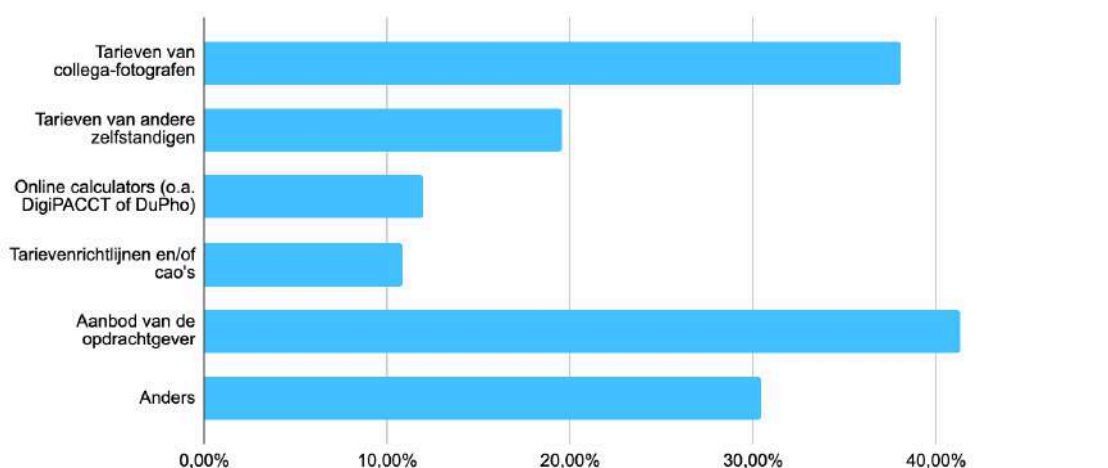

Waarop tarieven worden gebaseerd

Voordat we overgaan naar de hoogte van de gehanteerde tarieven, is het interessant om te kijken waarop fotografen hun tarieven baseren (figuur 4.2). Er konden meerdere antwoorden worden gekozen. In de praktijk blijkt dat 41% van de fotografen afgaat op het aanbod van de opdrachtgever. 38% kijkt naar wat andere fotografen vragen, 20% naar wat andere zzp'ers aan tarieven hanteren, en een kleine minderheid zoekt naar adviestarieven via online rekentools (12%) of richtlijnen en cao's (11%). Ongeveer 30% gaf aan (ook) een andere referentie te gebruiken. Daaronder vallen onder meer de eigen vaste (privé)lasten die moeten worden betaald, intuïtie, gewoonte ("Ik ben ooit gestart met een tarief, en ik heb er elk jaar 3,5% bij gedaan, en ik heb nooit een klacht gehad"), en helemaal geen referentie ("Ik deed ook maar wat").

Figuur 4.2: Waarop fotografen hun tarief baseren

(ingevulde vragenlijsten: 92, meerdere antwoorden mogelijk)

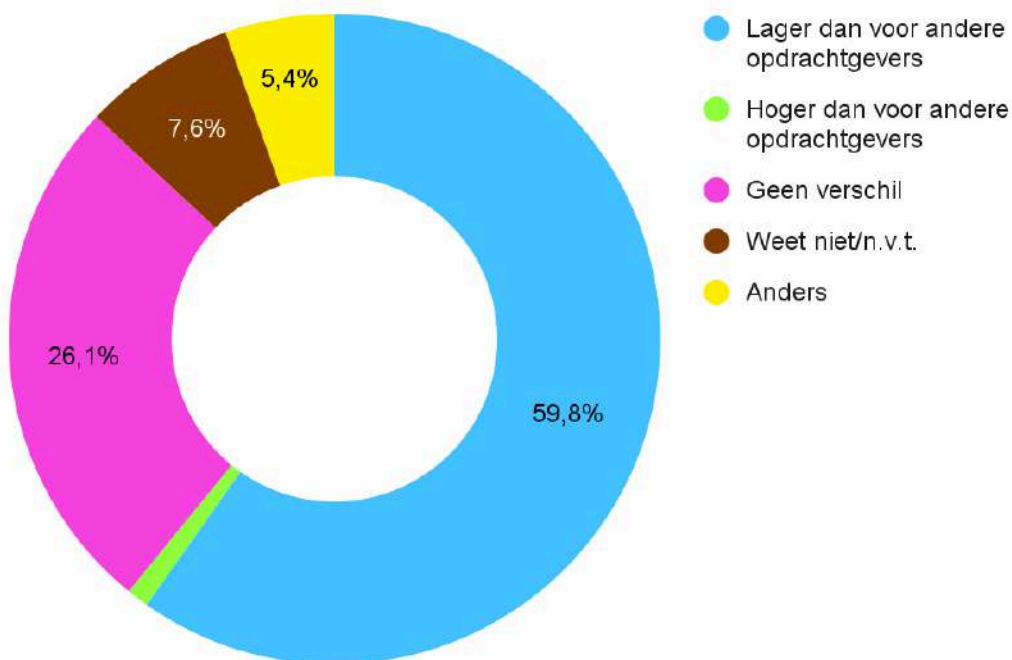

Afwijkende tarieven voor culturele instellingen

Voor de te hanteren tarieven wijken fotografen regelmatig af van de tarieven die ze bij andere opdrachtgevers gebruiken. Bijna 60% van de fotografen rekent over het algemeen een lager tarief voor culturele instellingen dan voor andere opdrachtgevers (figuur 4.3). Een enkeling (1%) gaat juist hoger zitten. Voor een kwart van de fotografen is er geen verschil qua prijsstelling. Hoeveel lager of hoger een fotograaf ging zitten, is uit de gegevens overigens niet op te maken.

De grootte van de opdrachtgevende culturele instelling maakt voor de fotografen ook uit. Bij grotere culturele instellingen, met veel mensen in dienst of een grote omzet, rekent 40% van de fotografen een hoger tarief dan bij kleinere culturele instellingen. 4% hanteert juist een hoger tarief voor kleine instellingen. De afweging heeft, afgaande op de toelichtingen die de fotografen bij deze vraag gaven, onder andere te maken met de omvang van de opdracht - waarbij een grote opdracht tot korting leidt - en met de (al bestaande) relatie met de instelling.

Figuur 4.3 Afwijking van tarieven voor culturele instellingen ten opzichte van andere opdrachtgevers (ingevulde vragenlijsten: 94)

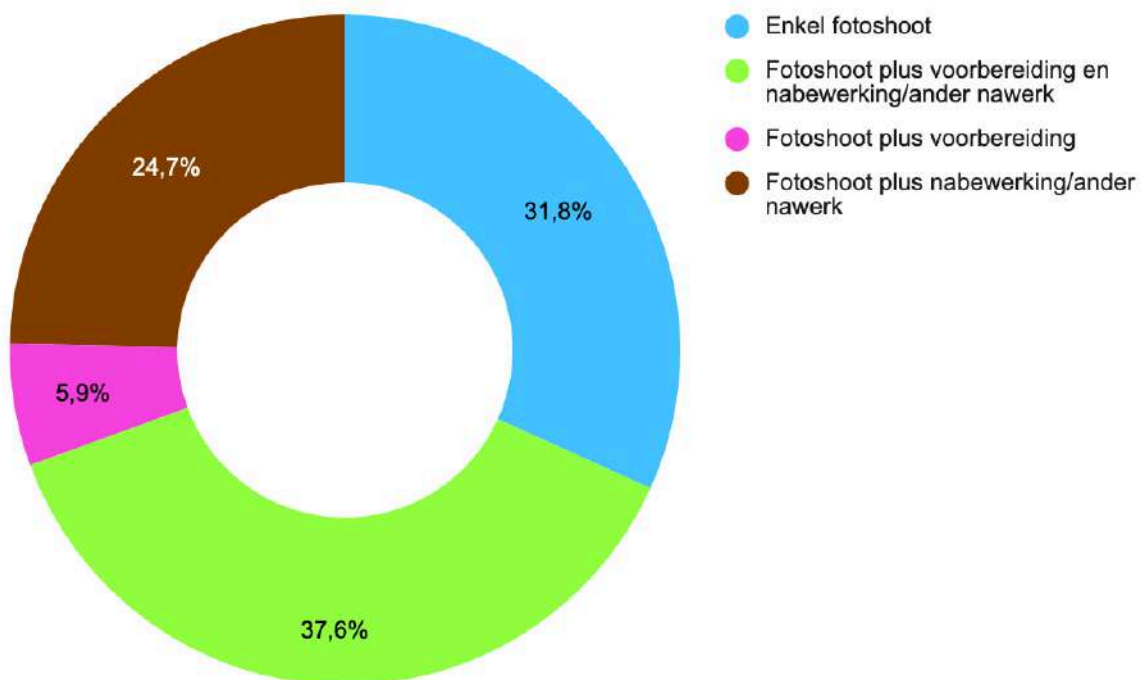
Gerekende tarieven

Aan de fotografen werd gevraagd naar het (gemiddelde) uurtarief dat zij in de afgelopen twee jaar hanteerden voor culturele instellingen. Fotografen die met een totaalprijs of dag(deel)prijs werken, rekenden die prijs om naar een uurtarief, gebaseerd op een inschatting van de totaal aan de opdracht bestede tijd.

De gegeven bedragen in tabel 4.1 zijn vooral indicatief van aard en komen met een belangrijke disclaimer. Ruim tweederde van de fotografen rekende feitelijk met tarieven per uur fotoshoot en verrekende daarin ook voorbereidende werkzaamheden en/of werkzaamheden achteraf (figuur 4.4). Het uurtarief valt dan relatief hoog uit, maar er is sprake van vertekening omdat er voor één gefactureerd uur dan eigenlijk meerdere uren werk werden geleverd. Er is dus enige voorzichtigheid op zijn plaats bij de interpretatie van de ingevulde tarieven. Enkele fotografen specificeerden voor verschillende typen werkzaamheden verschillende uurtarieven en/of gaven een gemiddeld tarief op. Waar die specificatie werd gegeven, werd voor de fotoshoot het hoogste uurtarief gerekend. Voor nabewerking lag het tarief of op hetzelfde niveau of tot 40% lager. Uren voor voorbereiding en reistijd lagen bij tariefdifferentiatie in alle gevallen tussen 40 en 50% lager dan de kosten voor een uur fotograferen. Met andere woorden: als een uur fotoshoot €100 kostte, dan werd voor een uur reistijd €50-€60 gevraagd.

Figuur 4.4 Opbouw van het door fotografen ingevulde uurtarief

(ingevulde vragenlijsten: 85)

Het gemiddelde gerekende uurtarief voor culturele instellingen lag op €80,47 exclusief btw. Maar de hoogte van de gehanteerde tarieven varieert behoorlijk. Van de respondenten werkte 7% gratis of tegen vrijwilligersvergoeding. Aan het andere uiteinde van het spectrum werkte 6% van de fotografen tegen uurtarieven boven €150 per uur exclusief btw. Het hoogste aangegeven uurtarief lag op €250. Het mediane uurtarief was precies €80 en het modale tarief €100.¹ Deze bedragen zeggen uiteraard niets over het aantal gewerkte uren dat daadwerkelijk kon worden gefactureerd.

Onder zelfstandigen in de culturele sector klinkt regelmatig de klacht dat uurtarieven nauwelijks stijgen naarmate de professional meer ervaring opbouwt. Als de uurtarieven worden afgezet tegen de leeftijd van de fotograaf, dan valt op dat er een grote spreiding bestaat in de binnen de culturele sector gerekende tarieven (figuur 4.5). Over het geheel genomen is er wel sprake van stijging van de tarieven. De jonge fotografen zitten met hun tarieven wat aan de lage kant, maar het gaat om slechts een klein aantal respondenten. Verder valt op dat juist onder de oudere fotografen ook weer (hele) lage tarieven worden gerekend - waarschijnlijk omdat die niet meer alleen van de opdrachten hoeven rond te komen.

¹ De mediaan is het midden van de verdeling, dus het tarief dat, wanneer je al genoemde tarieven van klein naar groot ordent, precies in het midden staat. De modus is het tarief met de grootste frequentie, dus wat het meeste voorkomt.

Tabel 4.1: Gerekende en gewenste uurtarieven voor opdrachten van culturele instellingen (ingevulde vragenlijsten: 100)

Tarieven	€ excl. btw
Gemiddelde uurtarief	
Gemiddelde	€ 80,47
Modus (tarief dat het meeste wordt gehanteerd)	€ 100,00
Mediaan (het middelste tarief als je alle tarieven van laag naar hoog zet)	€ 80,00
Laagste gerekende uurtarief*	€ 7,50
Hoogste gerekende uurtarief	€ 250,00
Gewenste uurtarief	
Gemiddelde	€ 119,35
Modus (tarief dat het meeste wordt gewenst)	€ 150,00
Mediaan (het middelste tarief als je alle tarieven van laag naar hoog zet)	€ 100,00
Laagste gewenste uurtarief*	€ 15,00
Hoogste gewenste uurtarief	€ 625,00

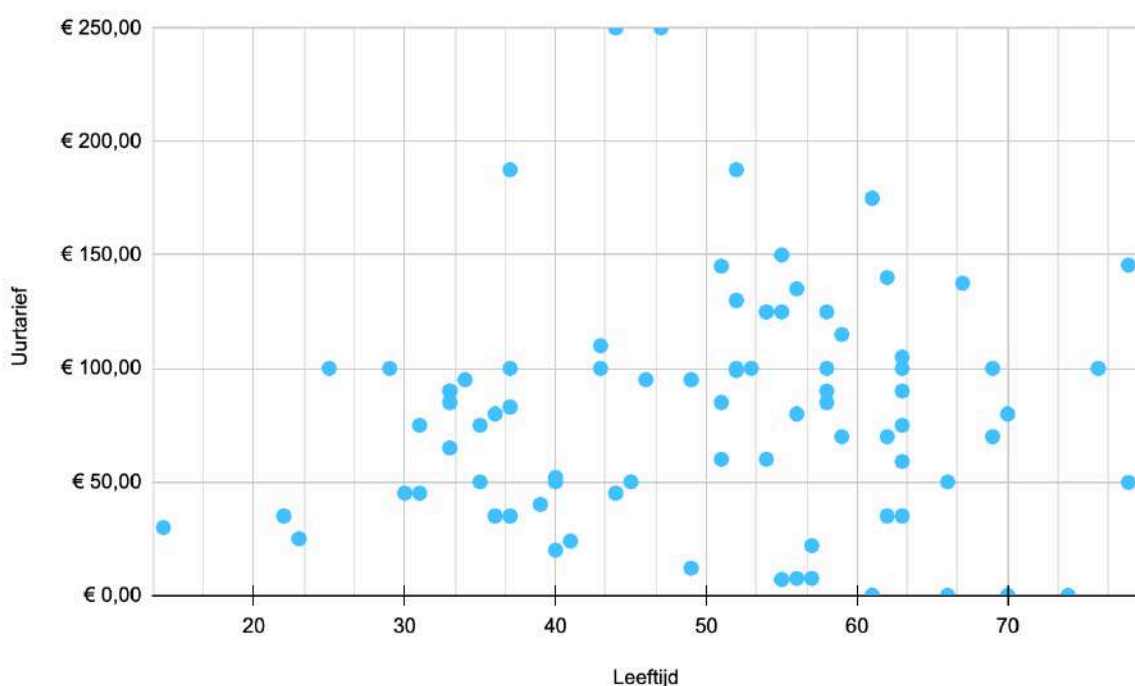
* Voor weergave van het laagste tarief zijn respondenten die volledig gratis werken buiten beschouwing gelaten.

Een soortgelijk plaatje is op basis van de data niet samen te stellen als in plaats van leeftijd naar ervaringsjaren wordt gekeken, omdat naar klassen werd gevraagd en niet naar het precieze aantal ervaringsjaren. Maar ook bij ervaring valt op dat de uurtarieven stijgen naarmate de fotograaf meer ervaring heeft, van gemiddeld €32 voor fotografen met 3 tot 5 jaar professionele ervaring, naar €72 bij 5 tot 10 jaar ervaring en €90 bij meer dan 10 jaar ervaring.²

² Er is van slechts twee fotografen met minder dan 3 jaar professionele ervaring bekend welke tarieven zij rekenden (€0 en €45). Zij zijn respectievelijk 74 en 31 jaar oud.

Uurtarieven vertonen, tot slot, ook samenhang met het opleidingsniveau (figuur 4.6). Het hoogste gemiddelde uurtarief wordt gevonden onder fotografen met een relevante hbo-opleiding (€98), gevolgd door de mbo-geschoolde fotografen (€79). Degenen die autodidact zijn (€73) of die een losse cursus volgden (€42) zitten gemiddeld het laagste. Bij deze cijfers is ook weer voorzichtigheid op zijn plaats, want de spreiding binnen de groepen is enorm groot. Toch blijkt dat ook de hoogste gerekende tarieven bij de hbo'ers hoger zijn dan bij de mbo'ers, gevolgd door de fotografen die zichzelf autodidact noemen, en tot slot degenen die een losse cursus volgden.

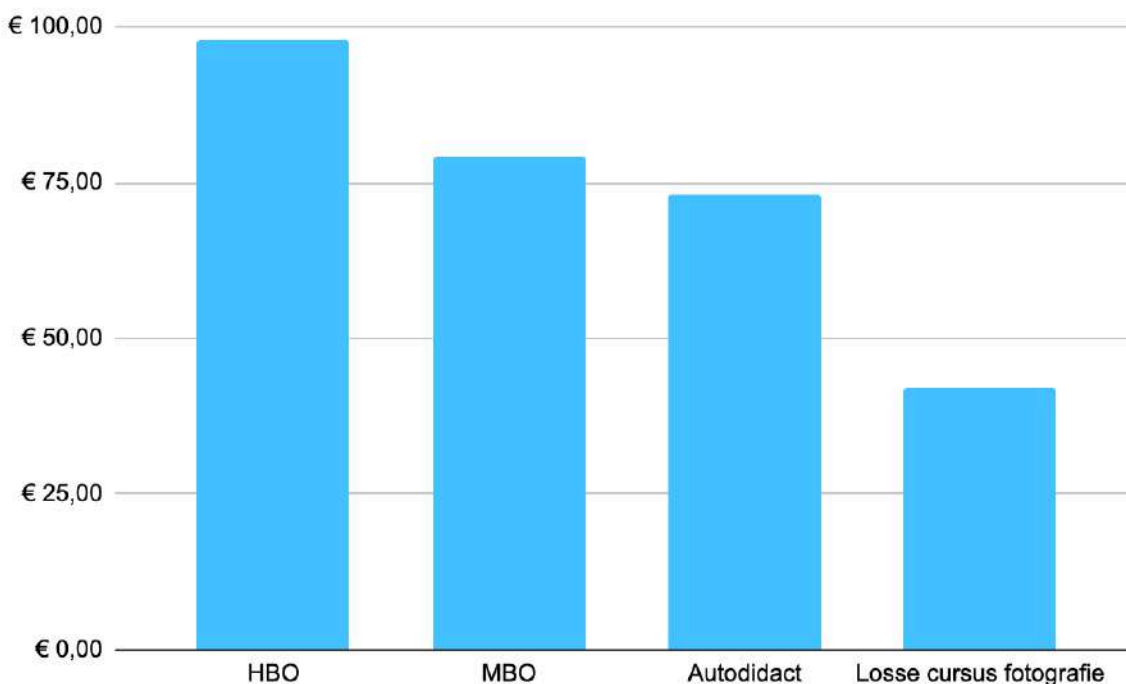
Figuur 4.5: Gerekende uurtarieven afgezet tegen de leeftijd van de fotograaf
(ingevulde vragenlijsten: 83)

Tevredenheid met tarieven

Over de vraag in hoeverre fotografen hun uurtarief een goede afspiegeling vinden van de geleverde prestatie (zowel inhoudelijk als qua tijdsbelasting), lopen de meningen uiteen. 28% vindt het eigen tarief een matige afspiegeling van de prestatie, en 25% vindt het een goede afspiegeling. 27% antwoordt neutraal. 17% vindt het eigen tarief totaal geen goede afspiegeling, waarbij in theorie de mogelijkheid bestaat dat men het tarief eigenlijk te hoog vindt, maar dat zal hieronder anders blijken te zijn. Slechts 1% vindt dat het gehanteerde tarief zeer goed aansluit bij de geleverde prestatie.

Figuur 4.6: Gerekende uurtarieven afgezet tegen het opleidingsniveau van de fotograaf (ingevulde vragenlijsten: 83)

Gewenste tarieven

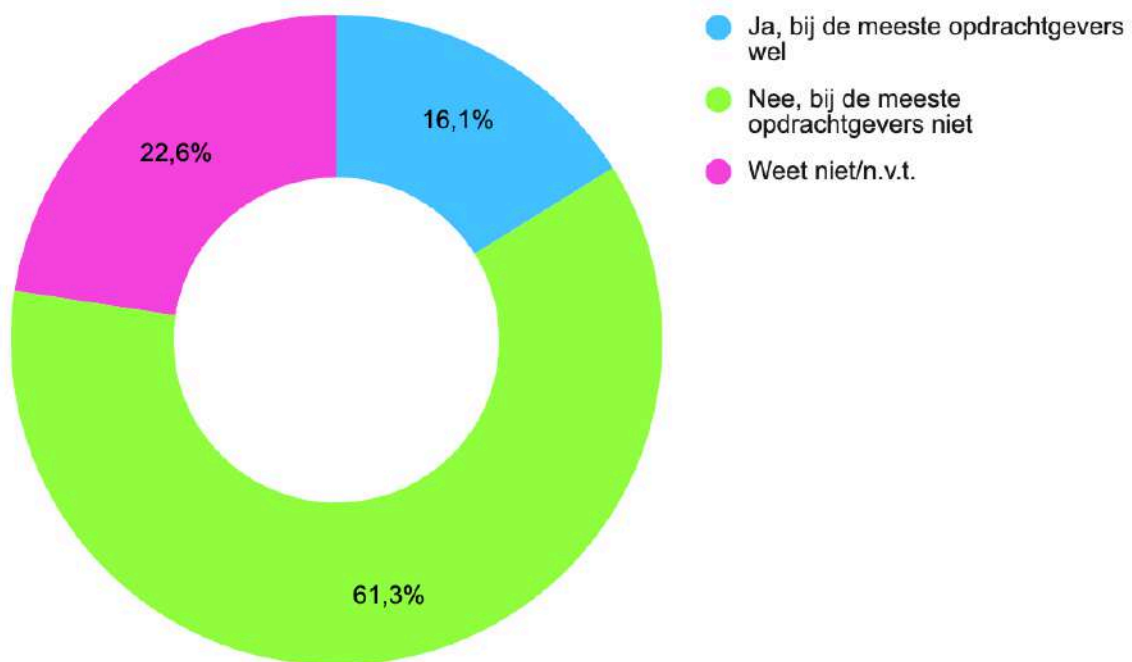
Er werd in de enquête ook gevraagd welk uurtarief de fotografen achteraf gezien zouden hebben willen hanteren. De achtergrond daarvan is dat fotografen niet altijd al hun gewerkte uren of gemaakte kosten in rekening kunnen brengen. Gemiddeld genomen hadden de fotografen met een 48% hoger tarief willen werken. Die wens is zichtbaar door de hele bandbreedte van werkelijk gerekende tarieven; dus zowel onder fotografen die met lagere tarieven werkten als onder degenen die met de hoogste tarieven werkten. Ondanks dat een kwart, zoals eerder genoemd, vond dat het tarief een goede afspiegeling van de prestatie was, vond slechts 7% het daadwerkelijk gerekende tarief hoog genoeg. Eén respondent was tevreden geweest met een lager tarief (€50 in plaats van €100). Alle anderen hadden achteraf een hoger tarief gewild. Dat heeft veel te maken met de verschillende werkzaamheden en kosten die de fotografen niet of slechts deels in rekening konden brengen. Zie daarvoor het volgende hoofdstuk.

Een groot aantal respondenten heeft daarom aanvullende werkzaamheden verrekend in het gewenste uurtarief, dat daarmee vooral gelezen moet worden als een tarief *per uur fotoshoot*, en inclusief voorbereiding en nawerk. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor het hoogste gewenste uurtarief (€625), dat ver boven de voor een groot deel van de culturele sector verplichte normering van maximaal €221 per uur uitkomt.³

³ Zie de [normering van topinkomens](#).

Voor veel fotografen blijven de gewenste hogere tarieven vooralsnog wensdenken. Iets meer dan 61% van de fotografen schat in dat het achteraf gewenste uurtarief bij de meeste opdrachtgevers *niet* bespreekbaar was geweest (figuur 4.7). Bijna een kwart heeft er niet echt een idee over.

Figuur 4.7: Mate waarin de achteraf gewenste vergoeding bespreekbaar was geweest met de opdrachtgever (ingevulde vragenlijsten: 93)

5. Vergoede en niet-vergoede werkzaamheden

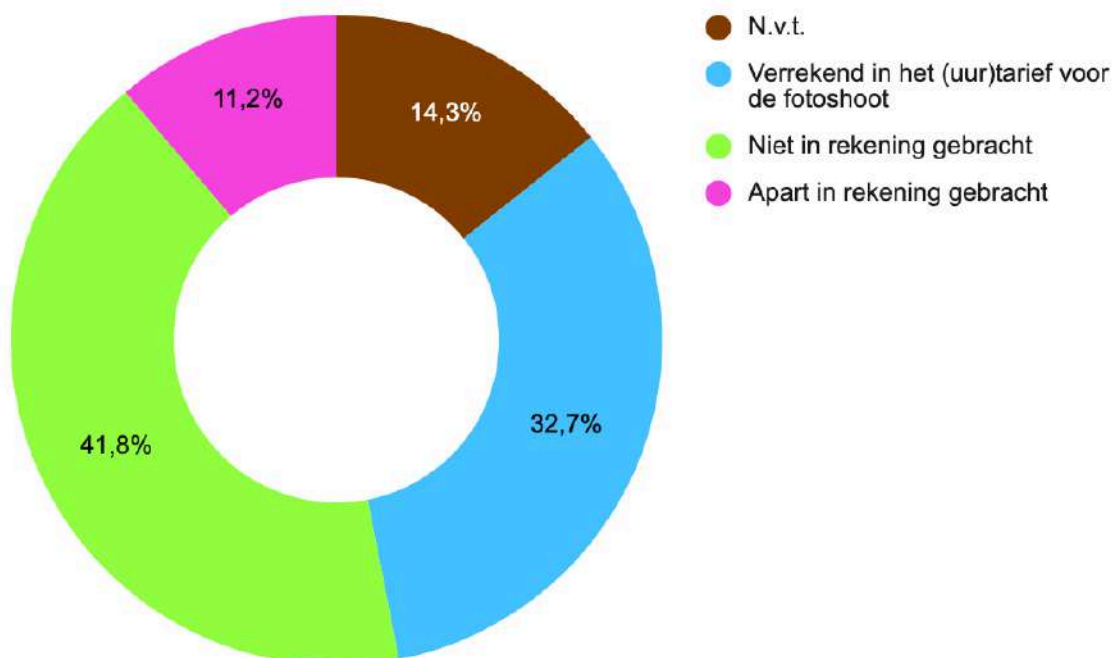
Fotografen maken voor hun opdrachten soms meer uren dan er vergoed worden. Hierboven werd al geconstateerd dat vooral in het nawerk flink wat tijd gaat zitten, en soms zelfs fors meer dan in de eigenlijke fotoshoot. Er bleek ook dat fotografen achteraf bezien vaak een hoger tarief hadden willen rekenen. Dat heeft veel te maken met het feit dat een deel van de werkzaamheden niet of slechts ten dele in rekening wordt gebracht. Het gaat in het bijzonder om voorbereidingswerkzaamheden en om alles wat met nawerk te maken heeft, met uitzondering van nabewerking.

Verrekening voorbereidingswerkzaamheden

Ongeveer 42% van de fotografen brengt voorbereidingswerkzaamheden niet in rekening (figuur 5.1). Op basis van de verzamelde data is niet te zeggen of dan geen enkele voorbereidingsactiviteit is meegerekend in het tarief, maar het percentage toont in elk geval aan dat veel voorbereidend werk onvergoed blijft. Iets meer dan één op de tien kan de voorbereiding, al dan niet tegen gereduceerd tarief, apart in rekening brengen. Ongeveer een derde rekende de voorbereiding mee in het gehanteerde tarief voor de fotoshoot.

Figuur 5.1: Verrekening van voorbereidingswerkzaamheden

(ingevulde vragenlijsten: 98)

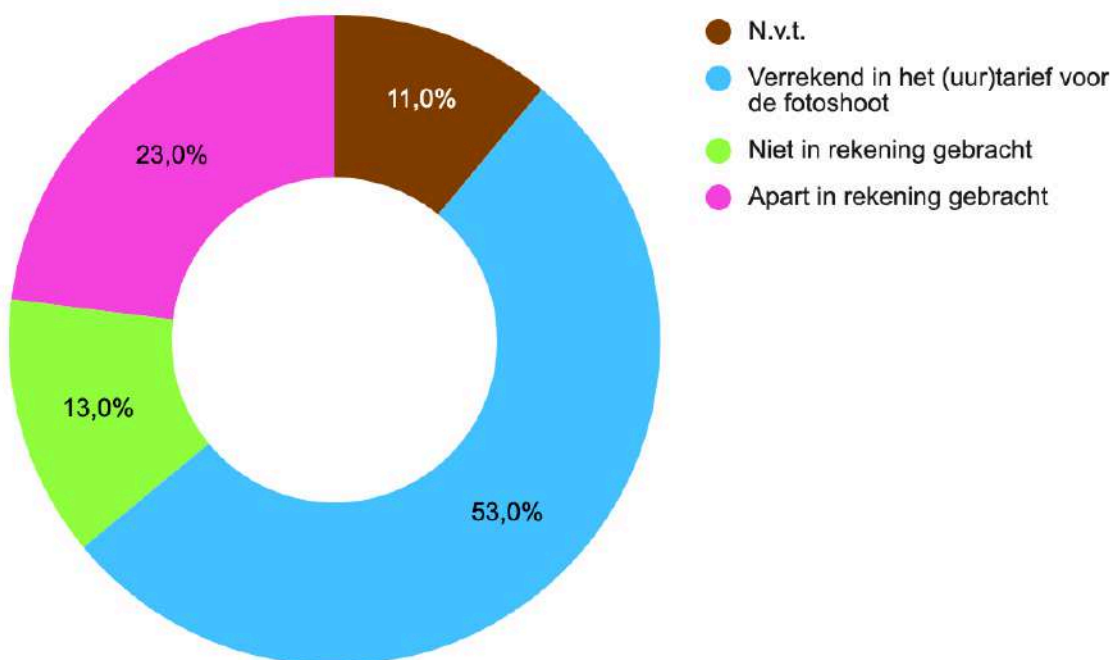

Verrekening nabewerking

Eerder werd opgemerkt dat een fotograaf gemiddeld meer tijd kwijt is aan nawerk dan aan de voorbereidingswerkzaamheden, waarbij nawerk bestaat uit nabewerking en andere activiteiten achteraf. Veruit de meeste fotografen (76%) brengen dat nawerk in rekening; apart (23%) dan wel door verrekening in het uurtarief van de fotoshoot (53%) (figuur 5.2). Slechts 13% krijgt nabewerking niet vergoed hoewel er wel sprake is van die werkzaamheden.

Figuur 5.2: Verrekening van nabewerking

(ingevulde vragenlijsten: 100)

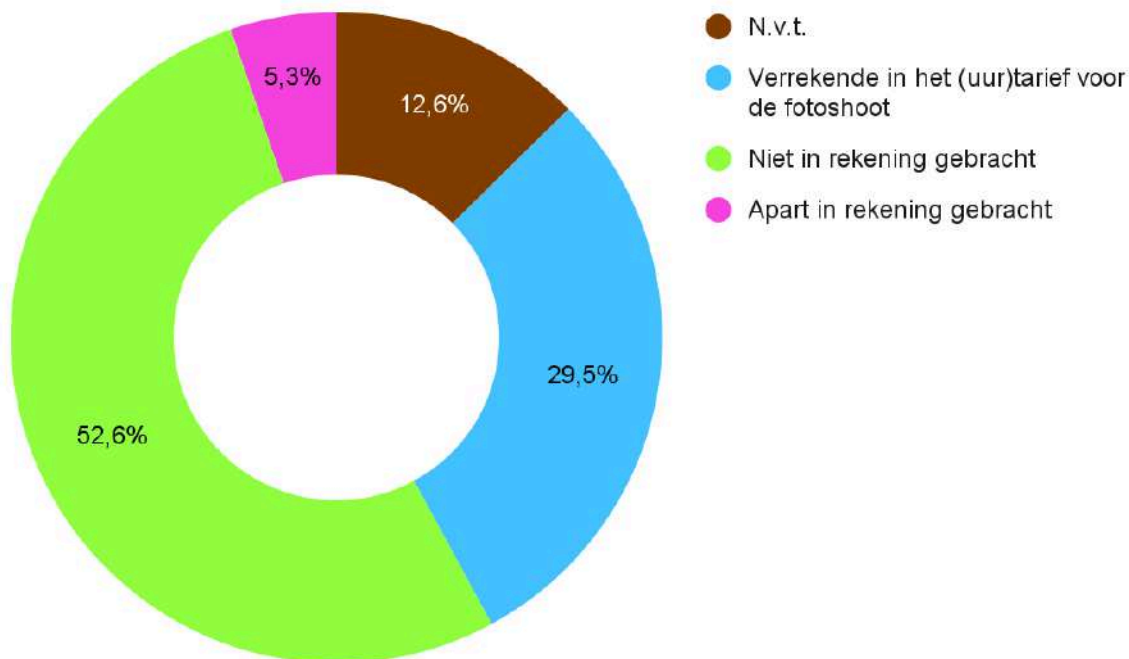

Verrekening andere werkzaamheden achteraf

Het omgekeerde beeld ontstaat bij andere werkzaamheden die na de fotoshoot worden verricht, maar die wel met de opdracht samenhangen, zoals archivering en administratie (figuur 5.3). 53% van de fotografen kreeg die werkzaamheden niet vergoed. Een kleine 30% verrekende die kosten in het tarief voor de fotoshoot en 5% bracht de werkzaamheden apart in rekening.

Nabewerking vraagt, zoals we gezien hebben, van veel fotografen meer tijd dan andere werkzaamheden achteraf (gemiddeld 7,3 tegenover 1,8 uur per opdracht). Maar op een gemiddeld totaal van 19,2 uur voor een opdracht, betekent het toch dat 10% van de bestede tijd onvergoed blijft als de fotograaf wél de nabewerking in rekening brengt, maar niet het overige nawerk.

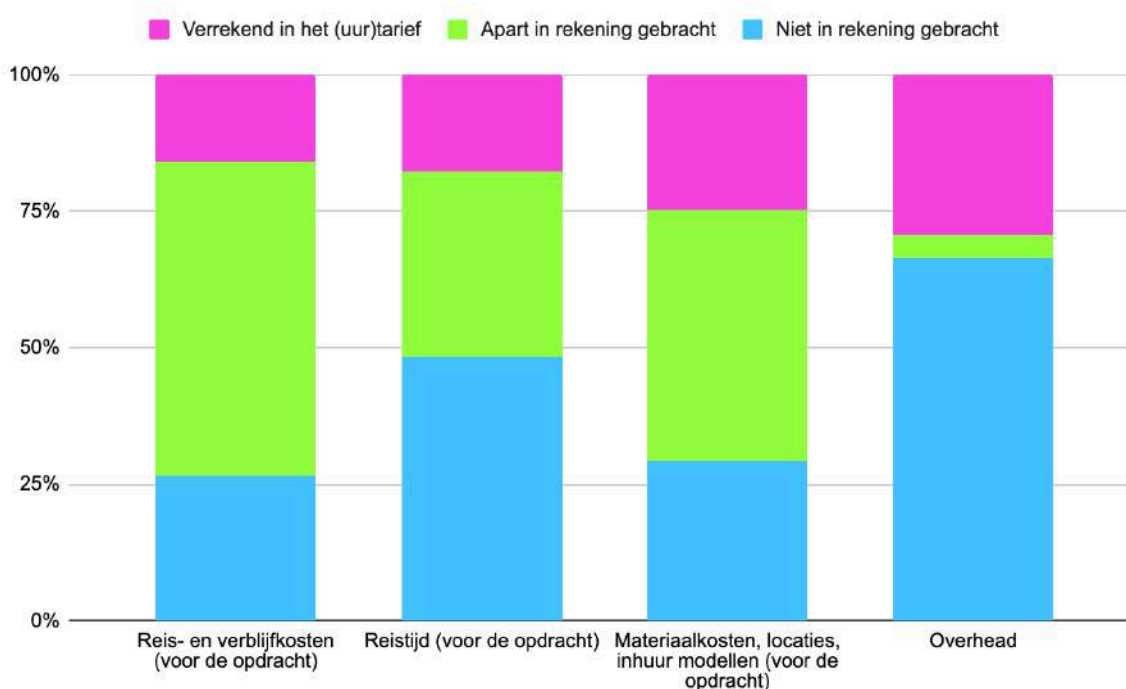
Figuur 5.3: Verrekening van andere werkzaamheden achteraf
(ingevulde vragenlijsten: 95)

Verrekening diverse veel voorkomende kosten

Als meer specifiek wordt gekeken naar het wel of niet vergoed krijgen van een aantal kosten die fotografen geregeld maken voor een opdracht, dan valt op dat overheadkosten (algemene bedrijfskosten) het minst werden vergoed (figuur 5.4). Tweederde bracht daarvan niets in rekening en krap 30% verrekenende op zijn minst iets in het tarief voor de fotoshoot. Over reistijd, dat onder voorbereidingskosten wordt geschaard en zoals eerder werd gemeld gemiddeld 1,7 uur per opdracht kost (p. 12), is ook apart gevraagd in hoeverre die kosten vergoed werden. Reistijd kon door iets meer dan de helft worden verrekend of apart in rekening worden gebracht. Reis- en verblijfkosten en materiaalkosten werden het meeste vergoed, waarbij beide vaker apart op de factuur stonden dan dat ze werden verrekend in het tarief voor de fotoshoot.

Figuur 5.4: Verrekening van diverse veel voorkomende kosten
(ingevulde vragenlijsten: 94)

Andere niet-verrekenende kosten

Aan de fotografen werd gevraagd of er nog niet genoemde werkzaamheden of kosten zijn die wat de fotograaf betreft wel meegenomen zouden moeten worden in het tarief voor opdrachten voor culturele instellingen. Dat leverde 17 reacties op, wat suggereert dat de belangrijkste posten al aan de orde waren gekomen. De reacties laten zich classificeren als:

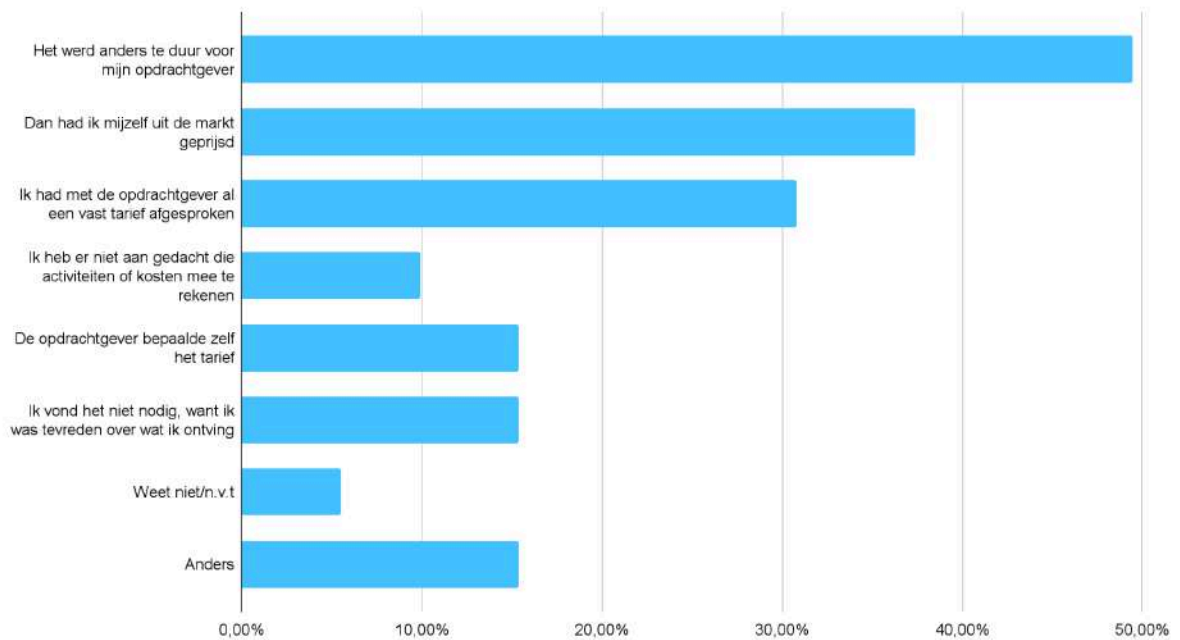
- Investeringen en afschrijvingen op apparatuur en materiaal
- Inhuur of inzet van derden door de opdrachtnemer
- Entreegelden en consumpties (tijdens de fotoshoot)
- Kilometervergoeding hoger dan de onbelaste vergoeding
- Aanwezigheid (voorafgaand of na afloop van een fotoshoot)
- Research voor de fotoshoot
- Gebruiksrecht voor promotionele doeleinden

Redenen om niet te verrekenen

Rest de vraag wat de reden is waarom de respondenten bepaalde kosten niet doorberekenen aan de opdrachtgever (figuur 5.5). Er konden meerdere antwoordmogelijkheden worden geselecteerd. Bijna de helft (49,5%) gaf aan dat doorberekening zou leiden tot een te hoge prijsstelling voor de opdrachtgever. Nauw verwant, en ook vaak gekozen (37,4%) is de angst om jezelf uit de markt te prijzen. Voor veel fotografen (31%) geldt kennelijk bovendien dat al afspraken over een vaste prijs waren gemaakt met de opdrachtgever. 15,4% was tevreden met het ontvangen bedrag en vond het niet nodig om alle (of meer) kosten door te rekenen. De belangrijkste overige redenen

zijn: een langdurige relatie met de opdrachtgever (“Vaste opdrachtgever komt al 18 jaar lang terug”), de waarde van goodwill en free publicity, en onervarenheid (“Ben nog maar een beginner”).

Figuur 5.5: Redenen om bepaalde werkzaamheden en kosten niet door te berekenen aan de opdrachtgever (ingevulde vragenlijsten: 91, meerdere antwoorden mogelijk)

6. Opdrachtvoorwaarden en fair practice

In de enquête werden tot slot verschillende vragen gesteld over de voorwaarden die fotografen hanteren of moeten accepteren bij het aangaan van opdrachten van culturele instellingen. Die vragen geven inzicht in de mate waarin fotografen hun opdrachten formaliseren en waar ruimte ligt voor verdere professionalisering.

Schriftelijke offerte

Het werken met een schriftelijke offerte is gemeengoed onder de fotografen. Van de respondenten geeft 34% aan altijd een schriftelijke offerte te maken voor een opdracht voor culturele instellingen. 31% doet dat meestal, en 19% juist meestal niet. Iets meer dan 10% maakt helemaal nooit een offerte op papier. De belangrijkste reden om helemaal geen offerte uit te brengen is dat er al in een vroeg stadium een (mondelinge) overeenkomst was gesloten.

Veel van de fotografen (43%) die een offerte opstellen geven daarin altijd aan hoe hun tarief is opgebouwd. Een op de vijf (20%) doet dat meestal, en een even groot aandeel doet dat soms. 10% van de fotografen neemt in een offerte nooit op hoe de tariefopbouw is. De reden om geen opbouw te geven is soms dat de opdrachtgever dan te weten komt hoe de fotograaf aan zijn of haar prijs komt en de fotograaf dat liever niet kenbaar wil maken. Enkele fotografen gaven aan de tariefbouw deels te specificeren, en een stuk van de prijs als 'all-in' te presenteren.

Gebruik van foto's

Eerder werd al opgemerkt dat relatief weinig fotografen om licentievergoedingen vragen. Wel beschrijft 41% van de fotografen in een offerte gedetailleerd waarvoor de foto's gebruikt mogen worden (figuur 6.1). Nog eens 40% doet dat globaal, 11% meestal niet en 6% nooit.

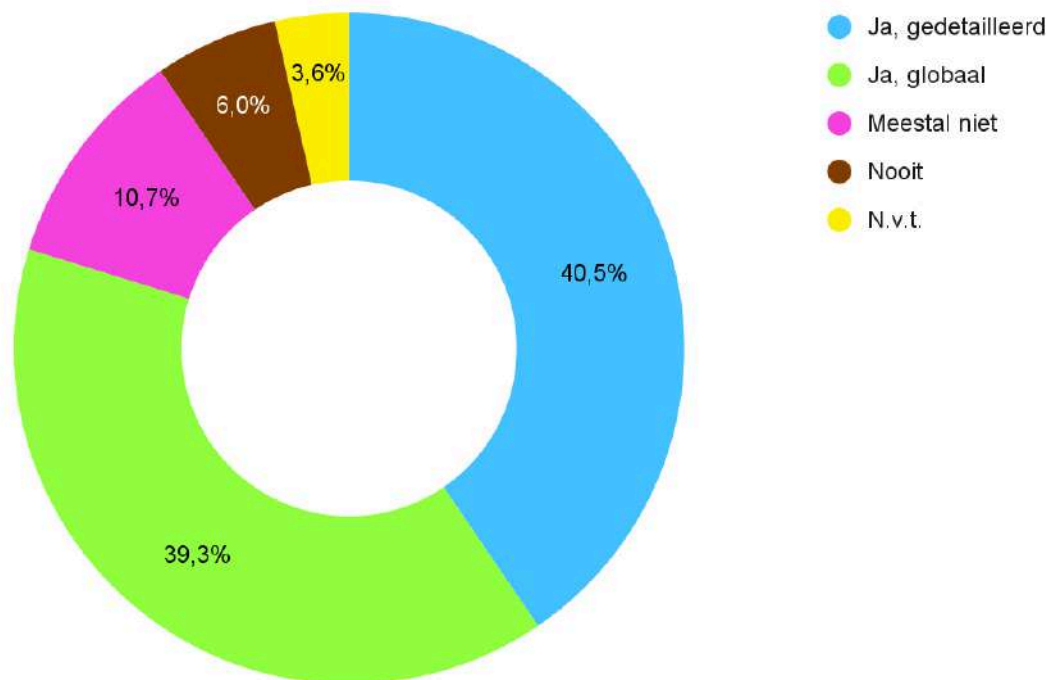
Btw

Bijna 92% van de fotografen geeft in de offerte duidelijk aan of, en zo ja hoeveel btw wordt gefactureerd. Slechts 1% doet dat niet en 7% weet het niet.

Algemene voorwaarden

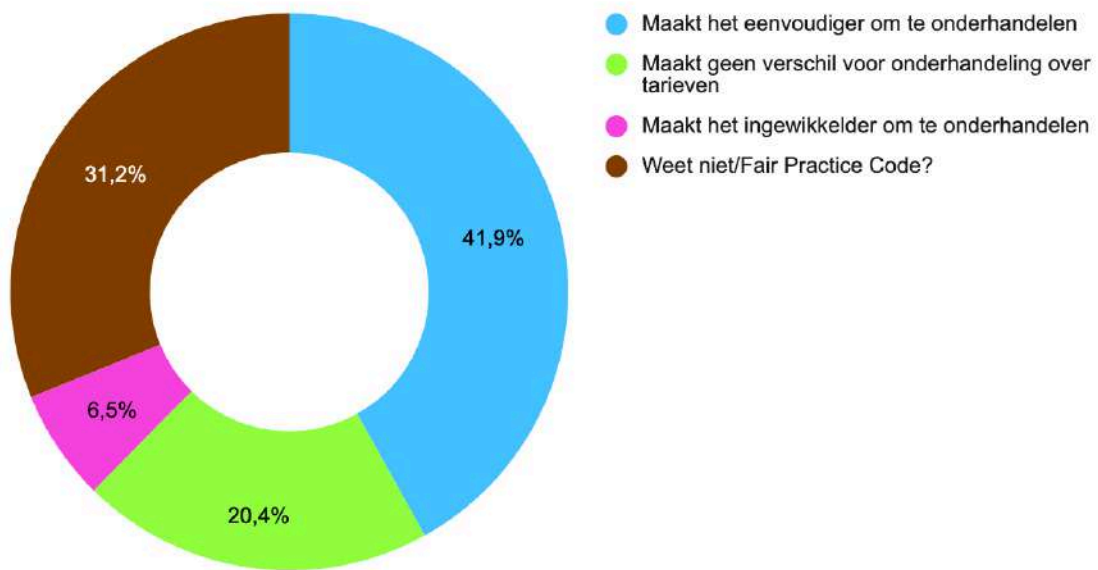
De meeste fotografen (71%) hanteren algemene voorwaarden en sturen die ook mee met de offerte. Van de fotografen met eigen algemene voorwaarden werkt 32% met zelf (al dan niet met hulp van een jurist) opgestelde voorwaarden. De overige 68% hanteert de voorwaarden zoals ter beschikking gesteld door DuPho.

Figuur 6.1: Is in de offerte aangegeven waarvoor foto's gebruikt mogen worden?
(ingevulde vragenlijsten: 84)

Tot slot is aan de fotografen gevraagd in hoeverre ze verwachten dat het voor tariefonderhandeling van invloed is of een culturele instelling de Fair Practice Code onderschrijft. 42% verwacht dat het eenvoudiger is om te onderhandelen als de instelling zich aan de Fair Practice Code conformeert (figuur 6.2). Een op de vijf verwacht dat het geen verschil maakt en een heel klein deel denkt dat het juist lastiger wordt om over tarieven te onderhandelen. Opmerkelijk genoeg kan bijna een derde zich geen mening vormen vanwege onbekendheid met de Fair Practice Code.

Figuur 6.2: Verwacht de fotograaf of het voor tariefonderhandeling van invloed is of de culturele instelling de Fair Practice Code onderschrijft? (ingevulde vragenlijsten: 93)

Bijlage: de vragenlijst

Welkom! Platform ACCT (Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst) werkt aan een sterkere arbeidsmarktpositie voor werkenden in de culturele en creatieve sectoren. Daarom krijgen we graag zicht op de tijdsbesteding, vergoede en niet vergoede activiteiten van zelfstandigen/freelancers zoals jij als fotograaf.

Deze enquête heeft uitsluitend betrekking op opdrachten die je als fotograaf voor culturele instellingen (zoals musea, theaters, podia, festivals, muziekscholen) uitvoert. Het invullen kost je 15-20 minuten. Van gevraagde percentages mag je een realistische schatting geven.

Fijn dat je aan deze inventarisatie mee wilt werken! Je antwoorden worden volstrekt anoniem verwerkt. Er verschijnt een rapport met algemene bevindingen op de site van Platform ACCT, dat door het werkveld en anderen kan worden benut. Met dank aan DuPho.

* 1. Heb je in de afgelopen twee jaar opdrachten uitgevoerd voor een culturele instelling (zoals musea, theaters, podia, festivals, dans- of muziekscholen, archieven of ander erfgoedinstellingen)?

Ja

Nee (de enquête wordt afgesloten)

I. De aard van je opdrachten

De eerste vragen gaan over de typen opdrachtgevers onder culturele instellingen, waarvoor je in de afgelopen twee jaar hebt gewerkt, en over de aard van de werkzaamheden.

2. Voor welke typen culturele instellingen heb je in de afgelopen twee jaar gewerkt?
(Meerdere antwoorden mogelijk)

- Beeldende kunstinstelling
- Dansgezelschap
- Museum
- Theatergroep
- Muziekgroep/orkest/ensemble
- Schouwburg/concertzaal
- Poppodium
- Festival
- Centrum voor Cultuureducatie/cultuuronderwijs
- Filmhuis
- Openbare bibliotheek
- Amateurkunst, vereniging e.d.
- Archief of overige erfgoedinstelling

Anders, namelijk:

3. Op welke activiteiten hadden deze opdrachten voor culturele instellingen betrekking?
(Meerdere antwoorden mogelijk)

- Portretten (bijvoorbeeld van medewerkers)
- Scènefoto's van een voorstelling, uitvoering of andere culturele productie, overzichtsfoto's exposities
- Foto's van evenementen op locatie van de culturele instellingen (zoals recepties, openingen, workshops, diners)
- Foto's van evenementen op andere locatie/buiten de culturele instelling (zoals festivals, conferenties)
- Campagnefoto's (zoals voor advertenties, affiches en andere marketing- en pr-doeleinden)
- Foto's voor (cultuur)historische doeleinden (bijvoorbeeld voor naslag, verslaglegging, archivering, publicatie in boekvorm)
- Foto's van (kunst)objecten
- Foto's van evenementen op locatie elders/buiten de culturele instelling (zoals festivals, conferenties)

Anders, namelijk:

4. Hoeveel opdrachten heb je in totaal uitgevoerd voor culturele instellingen in de afgelopen twee jaar?

5. Hoeveel procent van de **totale tijd** die je in de afgelopen twee jaar als fotograaf werkte, stak je in opdrachten voor culturele instellingen?

- minder dan 10%
- 10 tot 30%
- 30 tot 50%
- 50 tot 70%
- 70 tot 90%
- 90% of meer

6. Hoeveel procent van de **totale omzet** die je de afgelopen twee jaar behaalde, kwam uit opdrachten voor culturele instellingen?

- minder dan 10%
- 10 tot 30%
- 30 tot 50%
- 50 tot 70%
- 70 tot 90%
- 90% of meer

II. Tijdsbesteding van de opdrachten

Bij opdrachten komt vaak voorbereiding en nabewerking kijken. De volgende vragen hebben daarop betrekking. Let op: het gaat steeds uitsluitend om werk in opdracht van culturele instellingen!

7. Totaal bestede tijd per opdracht

Hoeveel uren besteedde je gemiddeld aan een opdracht voor een culturele instelling? Het gaat om alle werkzaamheden, dus de fotoshoot plus voorbereiding en alle werkzaamheden achteraf.

8. Bestede tijd aan de fotoshoot

Hoeveel uren besteedde je gemiddeld aan de **fotoshoot** zelf bij opdrachten voor culturele instellingen?

9. Bestede tijd aan voorbereiding

Hoeveel uren besteedde je gemiddeld aan **voorbereidingsactiviteiten** bij opdrachten voor culturele instellingen?

10. Hoeveel uren van die voorbereidingstijd besteedde je aan op- en afbouw van de set plus apparatuur?

11. Hoeveel uren van die voorbereidingstijd besteedde je aan reistijd naar en van de locatie van de fotoshoot?

12. Bestede tijd aan nabewerking

Hoeveel uren besteedde je gemiddeld aan nabewerking?

13. Bestede tijd aan andere werkzaamheden achteraf

Hoeveel uren besteedde je gemiddeld aan andere werkzaamheden achteraf, dus exclusief nabewerking? (Denk aan archiveren, afwerken voor aflevering, administratie, etc.)

14. Aan welke soort opdracht voor een culturele instelling besteed je gemiddeld de **minste** tijd?

- Portretten (bijvoorbeeld van medewerkers)
- Scènefoto's van een voorstelling, uitvoering of andere culturele productie, overzichtsfoto's exposities
- Foto's van evenementen op locatie van de culturele instellingen (zoals recepties, openingen, workshops, diners)
- Foto's van evenementen op andere locatie/buiten de culturele instelling (zoals festivals, conferenties)
- Campagnefoto's (zoals voor advertenties, affiches en andere marketing- en pr-doeleinden)
- Foto's voor (cultuur)historische doeleinden (bijvoorbeeld voor naslag, verslaglegging, archivering, publicatie in boekvorm)
- Foto's van (kunst)objecten
- Foto's van evenementen op locatie elders/buiten de culturele instelling (zoals festivals, conferenties)
- N.v.t./weet niet

15. Aan welke soort opdracht voor een culturele instelling besteed je gemiddeld de **meeste** tijd?

- Portretten (bijvoorbeeld van medewerkers)
- Scènefoto's van een voorstelling, uitvoering of andere culturele productie, overzichtsfoto's exposities
- Foto's van evenementen op locatie van de culturele instellingen (zoals recepties, openingen, workshops, diners)
- Foto's van evenementen op andere locatie/buiten de culturele instelling (zoals festivals, conferenties)
- Campagnefoto's (zoals voor advertenties, affiches en andere marketing- en pr-doeleinden)
- Foto's voor (cultuur)historische doeleinden (bijvoorbeeld voor naslag, verslaglegging, archivering, publicatie in boekvorm)
- Foto's van (kunst)objecten
- Foto's van evenementen op locatie elders/buiten de culturele instelling (zoals festivals, conferenties)
- N.v.t./weet niet

III. Vergoedingen

Er volgen nu enkele vragen over welke afspraken je met je opdrachtgever maakt over vergoedingen en voorwaarden. Opnieuw gaat het uitsluitend om de opdrachten die je voor culturele instellingen deed in de afgelopen twee jaar.

16. Wat voor soort vergoeding sprak je in de afgelopen twee jaar doorgaans af met culturele instellingen? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Uurtarief
- Dag(deel)tarief
- Opdrachtprijs
- Anders, namelijk:

17. Berekende je bij opdrachten voor culturele instellingen wel eens een licentievergoeding (dat is een vergoeding voor het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal)?

- Ja, vaak
- Ja, een enkele keer
- Nee
- Weet niet/n.v.t.

18. Welk **uurtarief (€ excl. btw)** hanteerde je in de afgelopen twee jaar voor opdrachten van een culturele instelling? (Reken voor de vergelijkbaarheid eventuele dag(deel)tarieven of opdrachtprijzen om naar een bedrag per uur.)

19. In hoeverre vind je dat dit tarief een goede afspiegeling is van de prestatie die je hebt geleverd (zowel inhoudelijk als qua tijdsbelasting)?

	Totaal niet goed	Matig	Neutraal	Goed	Zeer goed	N.v.t.
Antwoord:	☐	☐	☐	☐	☐	☐

20. Hoe verrekende je **voorbereidingswerkzaamheden** in je tarief?

- N.v.t.
- Die verrekende ik in het (uur)tarief voor de fotoshoot
- Die bracht ik niet in rekening

Die bracht ik apart in rekening, tegen een gemiddeld tarief (in €) van:

21. Hoe verrekende je **nabewerking van de foto's** in je tarief?

- N.v.t.
- Die verrekende ik in het (uur)tarief voor de fotoshoot
- Die bracht ik niet in rekening

Die bracht ik apart in rekening, tegen een gemiddeld tarief (in €) van:

22. Hoe verrekende je **andere werkzaamheden achteraf** (zoals archiveren, administratie) in je tarief?

- N.v.t.
- Dat verrekende ik in het (uur)tarief voor de fotoshoot
- Dat bracht ik niet in rekening

Dat bracht ik apart in rekening, tegen een gemiddeld tarief (in €) van:

23. In hoeverre verrekende je de onderstaande kosten in je tarief?

	Verrekening in het uurtarief	Niet in rekening gebracht	Apart in rekening gebracht
Reis- en verblijfkosten (voor de opdracht)	☐	☐	☐
Reistijd (voor de opdracht)	☐	☐	☐
Materiaalkosten, locaties, inhuur modellen (voor de opdracht)	☐	☐	☐
Overhead (algemene bedrijfskosten)	☐	☐	☐

24. Welke activiteiten of kosten zijn nog niet genoemd, maar zouden wat jou betreft wel meegenomen moeten worden in het tarief voor opdrachten van culturele instellingen?

25. Voor de activiteiten en kosten die je niet verrekende: waarom berekende je die niet door? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Het werd anders te duur voor mijn opdrachtgever
- Dan had ik mijzelf uit de markt geprijsd
- Ik had met de opdrachtgever al een vast tarief afgesproken
- Ik heb er niet aan gedacht die activiteiten of kosten mee te rekenen
- De opdrachtgever bepaalde zelf het tarief
- Ik vond het niet nodig, want ik was tevreden over wat ik ontving
- Weet niet/n.v.t
- Anders, namelijk:

26. Waarop baseerde je je tarief? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Ik keek naar wat collega-fotografen als tarieven hanteren
- Ik keek naar wat andere zelfstandigen als tarieven hanteren
- Ik maakte gebruik van online calculators, zoals de tarieventool van DigiPACCT of DuPho
- Ik maakte gebruik van tarievenrichtlijnen en/of cao's
- Ik ging af op wat de opdrachtgever me aanbood
- Anders, namelijk:

27. Wijkt het tarief dat je voor culturele instellingen hanteert af van je tarief voor andere opdrachtgevers?

- Ja, het tarief voor culturele instellingen is **lager** dan wat ik gemiddeld voor andere opdrachtgevers hanteer
- Ja, het tarief voor culturele instellingen is **hoger** dan wat ik gemiddeld voor andere opdrachtgevers hanteer
- Nee, er is geen verschil
- Weet niet/n.v.t.
- Anders, namelijk:

28. Hangt het tarief dat je voor culturele instellingen hanteert af van hoe groot die instelling is?

- Ja, mijn tarief voor grote culturele instellingen is **hoger** dan het tarief dat ik voor een kleinere culturele instelling hanteer
- Ja, mijn tarief voor grote culturele instellingen is **lager** dan het tarief dat ik voor een kleinere culturele instelling hanteer
- Nee, er is geen verschil
- Weet niet/n.v.t.

Anders, namelijk:

29. Als je alle niet of deels vergoede werkzaamheden in ogenschouw neemt, welk **uurtarief (€, excl. btw)** zou je dan achteraf gezien idealiter hebben willen hanteren bij culturele instellingen? (Reken voor vergelijkbaarheid ook hier bedragen zoveel mogelijk om naar uren.)

30. Denk je dat het bij de vorige vraag ingevulde tarief bespreekbaar was geweest met je opdrachtgevers?

- Ja, bij de meeste opdrachtgevers wel
- Nee, bij de meeste opdrachtgevers niet
- Weet niet/n.v.t.

31. In hoeverre verwacht je dat het voor je tariefonderhandeling van invloed is of een culturele instelling de Fair Practice Code (over eerlijke beloning) onderschrijft?

- Maakt het eenvoudiger om te onderhandelen
- Maakt geen verschil voor onderhandeling over tarieven
- Maakt het ingewikkelder om te onderhandelen
- Weet niet/Fair Practice Code?

32. Maakte je voor de culturele instelling als opdrachtgever een schriftelijke offerte?

Nooit

Meestal niet

Meestal wel

Altijd

N.v.t.

Nog een paar aanvullende vragen over je offertes...

33. Gaf je in je offertes aan op welke wijze je tarief is opgebouwd?

Altijd

Meestal

Soms

Nooit

N.v.t.

Eventuele toelichting:

34. Gaf je in je offertes aan waarvoor de opdrachtgever de foto's mag gebruiken?

Ja, gedetailleerd

Ja, globaal

Meestal niet

Nooit

N.v.t.

Eventuele toelichting:

35. Maakte je in je offertes duidelijk of, en zo ja, hoeveel btw wordt gefactureerd?

Ja

Nee

Weet niet/n.v.t

36. Stuurde je met de offertes je Algemene Voorwaarden mee?

Altijd

Meestal

Soms

Nooit

Ik heb geen
Algemene
Voorwaarden

N.v.t.

Algemene Voorwaarden

37. Van welke Algemene Voorwaarden maak je gebruik?

- Van DuPho
- Ik maak mijn eigen Algemene Voorwaarden
- Anders:

Nog even over die offertes...

38. Waarom maakte je geen schriftelijke offerte voor je opdrachtgever? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Te veel werk ten opzichte van het factuurbedrag
- Ik had al een vaste prijs afgesproken voor de opdracht, of per uur of dag(deel)
- De opdrachtgever stelde voor mij een overeenkomst op
- Ik maak nooit schriftelijke offertes
- Anders, namelijk:

IV. Afsluitende vragen

Tot slot horen we graag wat meer over je achtergrond en ervaring.

39. Wat is de hoogste opleiding **op het gebied van fotografie**, die je hebt afgerond?

- Hbo
- Mbo
- Losse cursus fotografie
- Geen, ik ben autodidact

Anders, namelijk:

40. Hoeveel jaar ervaring heb je als fotograaf die werkt tegen betaling?

- minder dan 3 jaar
- 3-5 jaar
- 5-10 jaar
- 10 jaar of meer

41. Wat is je geslacht

- Vrouw
- Man
- Anders
- Zeg ik liever niet

42. In welk jaar ben je geboren?

43. Zijn er opmerkingen die je aan ons wilt meegeven naar aanleiding van deze enquête?

Hartelijk dank voor het invullen. Via de website van [Platform ACCT](#) worden later dit jaar de resultaten van de enquête gedeeld. Je kunt ook altijd contact met ons opnemen via info@platformacct.nl.

